

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Мартин Стефанов Канушев
(3.1. Социология, антропология и науки за културата)
Департамент „Философия и социология“
Нов български университет

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане академичната длъжност „доцент“, в професионално направление 2.2. История и археология (История на България), обявен в „Държавен вестник“, бр. 92 от 18 октомври 2022 г., с кандидат гл. ас. д-р Димитър Йорданов Гюдуров.

I. Оценка за съответствие с националните изисквания и на НБУ

Д-р Гюдуров е единствен кандидат по конкурса за академичната длъжност „Доцент“ в професионално направление 2.2. История и археология (История на България). Неговият образователен и академичен профил, професионални постижения, преподавателска работа и научни изследвания, административна и обществена дейност са в максимално съответствие с националните изисквания и изискванията на НБУ за легитимно участие в подобен конкурс.

II. Изследователска дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд

Монографичният труд на д-р Гюдуров *Българите и опиатите: производство и търговия, 1879-1944 г.* представлява систематична историческа рефлексия върху социално значим, контекстуално ситуиран и неизследван проблем, който в нашето настояще има своите актуални проекции: политическият въпрос за „борбата с наркотиците“ в България в края на XIX и първата половина на XX в. Дефинираният по този начин изследователски проблем предполага аналитичното конструиране на многослоен предмет, състоящ се от три отделни пласта: първо, легалното производство на упойващи вещества; второ, престъпната контрабанда на опиум, морфин, хероин и хашиш; и трето, изградената и прилагана превенция от българската държавна власт. В качеството на логическа конкретизация подобно изследване има за

основна задача да дефинира поредица от пунктове на напрежение между международното право в областта на юридическата регулация на производството, търговията и употребата на упойващи вещества и българското законодателство, нормативно регламентиращо дейността на „определени фактори в София“, насочена срещу нелегалното добиване и разпространение на алкалоидни деривати в страната. Оттук емпиричната база: систематично проучване на архивни източници с няколко метода. Първо, генеалогичен анализ на релевантни документи, създадени и използвани от българските държавни институции, чиято функция е ефективното регулиране на контрабандата. Второ, археологичен анализ на международни актове с нормативен характер, реципирани и обвързващи България с юридическа забрана за производство, износ и продажба на определени опиати. Трето, дискурсивен анализ на институционални практики (закони, наредби, правилници, заповеди, доклади, становища, препоръки, преписки, отчети, рапорти, сведения и статистически данни), консолидирани като обобщена емпирична информация с цел критическа реконструкция на държавната политика – и на общественото мнение и отношение – спрямо наркотичните вещества през фиксирания исторически период.

Монографичен труд д-р Гюдуров притежава множество научни достойнства, които го превръщат в академично, оригинално и актуално историческо изследване. От него ясно личи професионализъм, изграден от методологическа култура, теоретична компетентност и емпирична чувствителност, които в единство са довели до постигането на приносни резултати. Този труд е академично изследване, тъй като е създаден по високите образци на историческата наука; с логическа строгост, доказана аргументираност и фактологична безпристрастност, той ни представя една хомогенна картина на състоянието, динамиката и трансформациите на социалния проблем. Този труд е оригинално изследване, тъй като по коректен и обоснован начин, след като вече е дефинирал проблемната ситуация, формулира собствените си конкретни питання, върху които се изгражда съдържателната

композиция на изложението. Този труд е актуално изследване не единствено защото в неговото рефлексивно поле попада неосмислен системно, в дълбочина и в конкретика много значим проблем от българската история, но и защото обогатява историческата наука с нестандартна методологическа стратегия, фокусирана върху ключови метаморфози в отношенията между основните актьори, чиято неадекватно структурирана, координирана и синхронизирана дейност прави невъзможна ефективната превенция в борбата с престъпната контрабанда на наркотични вещества.

2. Оценка на приносите на останалите приложени публикации

Сред останалите публикации на д-р Гюдуров категорично се отличава монографичният труд *България, мюсюлманското малцинство и турската пропаганда, 1923-1944 г.*, в който са постигнати множество евристични резултати. Неговият автор познава цялостно и в детайли специфичната констелация от научни публикации, проблематизации и тематизации в това изследователско поле. Анализът на основни тези, аргументи и доказателства относно българската малцинствена политика и влиянието на кемалистката пропаганда създава извънредна ситуация; в нея се сблъскват несъизмерими интерпретации, но се очертават и точки на напрежение, генериращи разнопосочни исторически тенденции. На свой ред, откритите принципни противоречия извеждат на преден план неподозирани критически питання. Интерпретативният конфликт трябва да бъде разплетен, негативните дискурсивни наслоения – прочистени и делегитимирани, а взаимоизключващите се обяснителни модели и схеми – съизмерени чрез цялостно демаскиране на идеологическите клишета на различните познавателни перспективи. Научните приноси на труда са очевидни: той не само преодолява доминиращата парадигма в родната историография – малцинствената политика на българската държава спрямо мюсюлманите до есента на 1944 г. да бъде разглеждана като елементарна „притурка“ към репресивната политика на тоталитарната държава – но и осветлява

редица нови смислови пластове, които са част от иманентната конституция на историческите събития. Динамичната съвкупност от връзки между тях изгражда и дисбалансираният профил на българската малцинствена политика: тя е принципно, нормативно и устойчиво толерантна, а не насилствена; функционираща в рамките на националния ни опит за изграждане на модерна правова държава, която да гарантира правата на своите граждани; малцинствена политика, която не е базирана върху цялостна и обоснована концепция на националната държава, без единно теоретично начало и времева последователност, а и без устойчив институционален фундамент. Поради това тя се отличава с ниска степен на ефективност: дисбалансираната съвместна дейност на българската държава, правителства и министерства, управляващ елит, централна администрация, публични институции, полицейски апарат, местна власт, вътрешно законодателство, образователна система, родна историография, ражда социалните условия за неадекватна малцинствена политика. Оттук и основният научен принос: регулативната, структурна и функционална ирационалност на българската малцинствена политика между двете световни войни създава редица предпоставки за успешно проникване на чужди пропагандни стратегии и тактически опити за интервенция във вътрешните дела на българската национална държава.

3. Цитиране от други автори

Количеството и качеството на цитиранията на научните трудове на д-р Гюдуров са убедително доказателство за неговото приносно и авторитетно присъствие в българската историческа колегия.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски проекти

Изследователските и образователните проекти, в които е участвал д-р Гюдуров са над 20 на брой. Всички те се характеризират с

доказан професионализъм и постигнати значими научно-практически резултати.

III. Учебна и преподавателска дейност

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетости и стажове

През целия период на своята академична дейност в НБУ (2011 – 2023) д-р Гюдуров е имал пълна аудиторна и извън-аудиторна заетост, покриваща нормативите за длъжността, която е заемал; много активно е работил с електронния обучителен модул и фактически е осигурил множество различни практики и стажове на студентите.

2. Оценка от анкетите на студентите

Средната оценка от анкетите на студентите за целия период на преподавателска дейност на д-р Гюдуров в НБУ е изключително висока, близка до максималната (4,83); това е поредното важно доказателство за неговия професионализъм, колегиалност и отговорност.

IV. Административна и обществена дейност

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ

Д-р Гюдуров е член на Библиотечния съвет на НБУ, значимо и благородно дело, непосредствено подпомагащо образователния процес на студентите. Той е бил научен ръководител на една успешно защитена бакалавърска теза, рецензент на 13 бакалавърски и магистърски тези и член на научното жури на 16 процедури по защита на дипломни работи. От септември 2022 г. е Програмен директор на департамент „История“.

2. Обществена активност

Д-р Гюдуров има свое утвърдено място в националната медийна публичност; неговата научна експертиза е важна част от съвременните

обяснителни модели, тълкувания и интерпретации на ключови социални проблеми от новата и най-новата история на България.

3. Привличане на студенти в програмата

Д-р Гюдуров е един от инициаторите и пряк участник създаването на три успешно стартирани учебни програми на НБУ: бакалавърска програма „История и археология“, майнър програма „История“ и магистърска програма „История, политика и религия“.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам д-р Гюдуров от 12 години в основното му качество на мой колега, теоретичен съмишленник и хуманитарен учен, жизнено посветен на историческата наука. Той се отличава с положителни лични качества – доброномереност, толерантност, загриженост, трудолюбивост и честност – и с развити професионални способности: „воля за знание“, рефлексивност, критичност, гражданска позиция, богат преподавателски и изследователски опит, но преди всичко с академична почтенност.

Заключение: Въз основа на изложените факти, тези, аргументи и доказателства съм вътрешно убеден, че гл. ас. д-р Димитър Йорданов Гюдуров е учен със значими професионални постижения и утвърден академичен преподавател. Неговата изследователска, публикационна, преподавателска и обществена дейност е безапелационна защита на кандидатурата му за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 2.2. История и археология (История на България). Като член на Научното жури ще гласувам „ЗА“ неговия избор. Предлагам на Академичния съвет на НБУ да потвърди това решение.

15 февруари 2023

Проф. д-р Мартин Канушев